

РІШЕННЯ №4
колегії Департаменту гуманітарної політики
Вінницької обласної державної адміністрації

від 24 травня 2023 року

Протокол № 2

Про стан актуалізації бібліотечних фондів бібліотек області

Заслухавши і обговоривши доповідь начальника управління культури та креативних індустрій Департаменту гуманітарної політики Вінницької обласної державної адміністрації Ольги Дернової «Про стан актуалізації бібліотечних фондів бібліотек області», колегія відзначає.

У травні 2022 року Міністерство культури та інформаційної політики України спільно з консультативно-дорадчим органом – Радою з питань розвитку бібліотечної справи розробили рекомендації щодо актуалізації бібліотечних фондів у зв'язку зі збройною агресією російської федерації проти України. Дані рекомендації мають використовувати органи місцевого самоврядування, публічні бібліотеки, підприємства, установи, організації різних форм власності, які мають у своїй структурі бібліотеки.

Відповідно до рекомендацій під вилучення підпадають книги: зміст яких порушує вимоги статті 2 Закону України «Про захист суспільної моралі»; внесені Держкомтелерадіо до переліку видань, які не рекомендовані та відмовлено у їх ввезенні на територію України; автор (один із авторів) яких внесений до переліку осіб, що становлять загрозу національній безпеці; до авторів або видавництва застосовано санкції відповідно до рішення Ради національної безпеки і оборони України; автори яких публічно підтримують агресію росії проти України. Серед іншого, не рекомендується зберігати у бібліотеках фізично зношені та морально застарілі видання, зокрема періоду СРСР, за винятком окремих екземплярів, що становлять ядро бібліотечного фонду (видання краснавчого характеру, книжкові пам'ятні видання).

Водночас, установи не можуть вилучати з фондів документи, що внесені до переліку цінних та рідкісних видань, унікальних документальних пам'ятних видань.

Першим кроком з актуалізації фондів публічних бібліотек у Вінницькій області було вилучення книг російських авторів з відкритого доступу. Так, на першому етапі у березні 2022 року Вінницькою обласною універсальною науковою бібліотекою імені Валентина Отамановського було здійснено аналіз бібліотечного фонду на наявність книжкових видань, включених до відповідних переліків за посиланнями, вказаними у рекомендаціях. Вилучено з відкритого доступу на абонементі та у читальних залах художню літературу російських авторів, книги з історії та військової справи росії, суспільних та політичних наук, біографії російських діячів, – все, що могло провокувати конфлікт в умовах війни і підігрівати певні настрої серед читачів.

У серпні 2022 року з абонементу головної книгозбірні було списано 399 книжкових видань. Загалом, за 2022 рік і перший квартал 2023 року з балансу бібліотеки вилучено 12,5 тис примірників видань у відповідності до рекомендацій Міністерства культури та інформаційної політики України.

Організації роботи з вилучення російських видань у бібліотеках області сприяли низка консультацій та навчань, проведених фахівцями Вінницької ОУНБ ім. В. Отамановського для бібліотекарів області, зокрема у рамках занять Школи керівника бібліотеки, методичних днів, семінарів Вінницького обласного навчально-методичного центру галузі культури, виїздів на місця та індивідуальних консультацій.

На Школі керівника бібліотеки 12 квітня 2023 року директори комунальних закладів «Немирівська публічна бібліотека», «Публічна бібліотека Крижопільської селищної ради», «Ситковецька публічна бібліотека Райгородської сільської ради» ділилися досвідом щодо стану актуалізації бібліотечних фондів публічних бібліотек у їхніх територіальних громадах.

На сьогодні, за оперативними даними, з бібліотечного фонду публічних бібліотек територіальних громад Вінницької області протягом 2022-2023 року згідно рекомендацій щодо актуалізації бібліотечних фондів вибуло 617,0 тис. примірників російськомовних книг на суму 1 218 тис. грн. Це складає 6,5% від загального бібліотечного фонду бібліотек області системи Міністерства культури та інформаційної політики України.

Активну роботу щодо актуалізації фондів у 2022–2023 роках здійснюють бібліотеки Погребищенської, Тростянецької, Чечельницької, Немирівської, Крижопільської, Калинівської та Козятинської територіальних громад.

У бібліотеках Оратівської, Станіславчицької, Стрижавської, Краснопільської, Мурафської, Вендичанської, Сутисківської, Яришівської територіальних громад актуалізації бібліотечних фондів не приділено відповідної уваги, вилучення літератури не проводилося, або в мізерній кількості. Звичайно необхідно враховувати, що списання видань з балансу бібліотеки потребує часу та людського ресурсу (відбір документів, складання акту, виключення документів з облікових форм, з каталогів, в тому числі електронного), а в багатьох територіальних громадах бібліотекарі працюють не на повний робочий день.

Головною причиною не актуальності бібліотечних фондів є неналежне фінансування на придбання нової літератури як з державного так і з місцевих бюджетів. Так, за 2020-2021 роки лише 77 бібліотек області за державною програмою поповнення бібліотечних фондів, яку реалізовує Український інститут книги, поповнили свої фонди від 100 до 800 примірників нових книг. Окрім того, у 2022 році, навіть у такому форматі, не діяла державна програма поповнення бібліотечних фондів, лише одна публічна бібліотека області отримала 164 книги.

У територіальних громадах не керуються і не дотримуються нормативів Постанови Кабінету Міністрів України від 06 лютого 2019 р. № 72, де зазначено, що публічні бібліотеки мають оновлювати свої фонди на 5% щорічно і отримувати не менше 15-20 найменувань газет та журналів.

Натомість, загальнообласний показник оновлення бібліотечних фондів у 2021 році склав 1%, а в 2022 році – 0,8%. Левова частка надходжень книг до бібліотечного фонду у 2023 році, а саме 55% склали так зване народне комплектування (даровані та взамін втрачених видання, придбані за спонсорські кошти), а за кошти місцевого бюджету – 1%. Книжкові видання від місцевого самоврядування отримали бібліотеки Тульчинської (177 прим. на суму 31,0 тис. грн), Хмільницької (159 прим. на суму 12,2 тис. грн), Студенянської (177 прим. на суму 12,9 тис. грн) територіальних громад. Поряд з цим за 2021-2022 рр. до бібліотечних фондів публічних бібліотек Селищанської, Копайгородської, Краснопільської, Самгородоцької, Северинівської, Станіславчицької, Яришівської не надійшло жодного видання.

Підсумовуючи вище зазначене, за результатами проведеної роботи, бібліотеками області майже здійснено актуалізацію фондів відповідно до рекомендацій Міністерства культури та інформаційної політики України.

***Враховуючи вищевикладене,
колегія Департаменту гуманітарної політики Вінницької обласної
державної адміністрації вирішила:***

1. Вважати роботу бібліотечних закладів області із актуалізації бібліотечного фонду відповідно до рекомендацій Міністерства культури та інформаційної політики задовільною.

2. Керівникам органів управління у сфері культури територіальних громад області, керівникам бібліотечних закладів області:

2.1. Продовжити роботу щодо актуалізації бібліотечних фондів.

Постійно.

2.2. Здійснити організаційні заходи щодо поповнення новою літературою українських та зарубіжних авторів фондів бібліотек області.

Постійно.

2.3. Про проведену роботу поінформувати управління культури та креативних індустрій Департаменту гуманітарної політики обласної державної адміністрації.

До 20 червня 2023 року

3. Вінницькій обласній універсальній науковій бібліотеці ім.В.Отамановського (Л.Сеник) здійснити заходи з надання роз'яснень та методичної допомоги бібліотекам територіальних громад області щодо актуалізації бібліотечних фондів.

Постійно.

4. Контроль за виконанням рішення покласти на начальника управління культури та креативних індустрій Департаменту гуманітарної політики обласної державної адміністрації Ольгу Дернову.

Голова колегії

Наталя ЗАБОЛОТНА

Секретар колегії

Олена ДОРОШ